

30.10.2013

Valtionvarainministeriö
Kirjaamo
Neuvotteleva virkamies Anne Kauhanen-Simanainen

Lausuntopyyntö VM119:00/2012 Perustietovarantojen viitearkkitehtuuri

Liikenneviraston lausunto perustietovarantojen viitearkkitehtuurin luonnoksesta

Lausunnolla oleva perustietovarantojen viitearkkitehtuuri on osa julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuria. Viitearkkitehtuurin avulla ohjataan perustietovarantojen suunnittelua ja kehittämistä, jotta niiden tietoja voidaan hyödyntää laajasti erilaisten palveluiden tuottamiseen.

Liikennevirasto kehittää ja ylläpitää kansallisesti merkittäviä perustietovarantoja, kuten tie- ja katuverkon, rataverkon ja vesiväylien perusrekisterit. Perusrekisterien tietojen hankinta on yksi keskeinen toiminto Liikenneviraston tiedontuotantoprosessissa.

Perustietovarantojen viitearkkitehtuurissa keskitytään täsmentämään ensisijaisesti tietovarantojen jäsenyyksen mukaisesti perusdatavarannoiksi luokiteltavia tietovarantoja sekä erikseen Tietohallintolaissa mainitut tietovarannot. Liikenneviraston tietovarannoista perusdatavarannoksi luokitellaan tie ja katuverkkotietovaranto.

Liikenneviraston perustietovarantojen kehittämistä on selvitetty muun muassa Liikenne- ja väylätietopalveluiden tavoitetilä 2017 kuvauksessa ja Infiran tietovarantojen hallinta selvityksessä.

Liikennevirasto on perehtynyt perustietovarantojen viitearkkitehtuurin luonnokseen. Luonnoksen läpikäyntiin osallistui Tomi Mykkänen (tietoarkkitehtuuri), Tomi Lehtola (sisällönhallinta-arkkitehtuuri), Hanna-Mari Miettinen (tiedontuotantoprosessi ja paikkatietoarkkitehtuuri), Joonas Kajastila (SOA arkkitehtuuri) ja Sami Mäkinen (koordinoija). Asiantuntijat perehtyivät aiheeseen itsenäisesti, jonka jälkeen luonnoksen sisältöä arvioitiin työryhmänä yhdessä.

Luonnoksen sisältö on työryhmän näkemyksen mukaan kattava ja hyödynnettävissä Liikenneviraston perustietovarantojen kehittämisessä. Luonnos toi esille arkkitehtuurisuunnittelun eri näkökulmat ja myös uusia huomioitavia asioita, joille nähtiin selkeä tarve myös virastossa. Esimerkiksi tiedon hyödyntämismalleja ei ole systemaattisesti tunnistettu virastossa.

30.10.2013

Luonnoksen käsitteistö vastaa Liikennevirastossa käytettävää käsitteistöä. Perustietovaranto -käsite on jäänyt käsitteistöstä kuvaamatta. Perustietovarannon, tietovarannon ja perusdatavarannon käsitteet voivat aiheuttaa sekaannusta ja vaativat täsmennystä.

Kuvattu perustietovarantojen käsikirja on käyttökelpoinen väline Liikenneviraston perustietovarantojen kuvaamisessa ja kehittämisen suunnittelussa. Nykytilan kartoitus kuvatulla menetelmällä voi olla työläs viraston suuren tietovarantojen lukumäärän vuoksi, mutta rajoittamalla vain perusdatavarantoihin, työmäärä säilyy kohtuullisena. Jos käsikirjaa sovelletaan laajemmin kaikkien tietovarantojen kuvaamiseen, yhdeksi ongelmaksi muodostuu kuvattavien tietojen hajanaisuus viraston eri tietovarannoissa. Esimerkiksi sidosryhmiä hallitaan eri tietovarannossa kuin esimerkiksi prosesseja. Tietojen yhteensovittaminen on haasteellista, etenkin jos tietoja pyritään hallinnoimaan prosessimaisesti.

Liikenneviraston tietoarkkitehtuurin hallintaan on kehitteillä tietokatalogi tietoineistojen- ja lajien sekä niitä tarjoavien palveluiden löytämiseen. Tietokatalogi tukee päivittäistä tekemistä ja liitetään osaksi viraston tiedontuotantoprosessia, jolloin tiedot säilyvät ajantasaisina. Tietokatalogin sisältö vastaa luonnoksessa kuvattua käsikirjan tuottamaa sisältöä.

Liikenneviraston tiedontuotantoprosessissa on tunnistettu selkeä vaihe tietotarpeiden hallintaan. Luonnoksen prosesseissa tietotarpeiden hallinta ei kuitenkaan tule esille. Tietotarpeiden hallinta on mahdollisesti käsitelty muissa julkisen hallinnon viitearkkitehtuureissa.

Liikenneviraston tiedontuotantoprosessissa tiedon tuottaminen tapahtuu usein hankkimalla tiedot ulkoa. Esimerkiksi väylien inventointi ja kuvaus tapahtuu ulkoisten toimijoiden tuottamana. Luonnoksessa tietojen hankintanäkökulma ei tule esille.

Luonnoksessa kuvatut loogiset tietovarannot herättivät keskustelua. Onko viitearkkitehtuurissa tunnistetut loogiset tietovarannot kuinka kattavia ja pysyviä? Toisin sanoen voidaanko esitettyä loogisten tietovarantojen karttaa pitää pohjana, jolla virasto luokittelee omat tietovarannotsa? Loogisten tietovarantojen joukossa on tunnistettu myös 'Muut paikkatietovarannot'. Työryhmän mielestä paikkatietovarantoja ei ole sellaisenaan olemassa, vaan virastossa lähes kaikki varannot ovat sisältävät paikkatietoa ja ovat näin ollen paikkatietovarantoja. Paikkatieto on vain tiedon yksi ilmentymä tai esitysmuoto.

Luonnoksen tietojärjestelmäarkkitehtuurissa on luonnosteltu liittymiä yleisiin palveluihin, kuten tunnistaminen ja valtuutus. Liikennevirasto on kehittänyt arkkitehtuuriaan asiakastarvelähtöisesti ja toistaiseksi ei ole tunnistettu tarvetta liittää yleisiä palveluita osaksi Liikenneviraston arkkitehtuuria.

30.10.2013

Työryhmä nostikin esille kysymyksen, kuinka velvoittava viitearkkitehtuuri tulee olemaan ja tulisiko luonnoksessa kuvatut yleiset palvelut liittää osaksi Liikenneviraston arkkitehtuuria?

Luonnoksen integraatio- ja palveluarkkitehtuurista Liikennevirastolla on hyvä kyvykkyys teknisesti vastata luonnoksen viitearkkitehtuurin mukaiseen toteutukseen.

Ylijohtaja

Tiina Tuurnala

Pääarkkitehti

Sami Mäkinen

Liitteet

Jakelu

valtiovarainministerio@vm.fi
anne.kauhanen-simanainen@vm.fi
Kirjaamo

Tiedoksi

Jan Juslén
Sinikka Hartonen
Esko Hätälä
Riitta Kaasalainen
Jari Myllärinen
Lea Virtanen